

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre . . . . . 4 „

Negyedévre . . . . . 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

A plebános szakácsnéja.

Nem az O. F. Berg bohózatáról van szó, hanem a budweisi drámáról, a melyben a jezsuitikus álszenteskedés és a tiszta erkölcsök czégére alatt bujálkodó ledérség követelte meg véres áldozatát. Egy fiatal leány lett öngyilkossá a püspöki lakban, a püspöki szoba küszöbén lőtte szíven magát, mert elszakították a kurafiától, a ki katolikus pap lévén, daczára, hogy szüzességet esküdött, kétszer tette már a szerencsétlen öngyilkos nőt anyává.

Imé, mennyi bűnhalmazat egy rakáson. A katolikus pap, a ki szószékéről az eskü szentségét hirdeti és a pokolnak szánja hivei közül azt, a ki az Isten nevét hiába felveszi, — szüzességet esküszik és esküszegő lesz, mert tiszta ágyába kedvesét fekteti.

Elcsábit egy fiatal leányt, megfosztja őt pártájától, anyává teszi és kéjhölgyévé aljasítja le. Tehát a büntető törvénykönyvbe ütköző cselekményt követ el és pedig a polgári és az egyházi büntető törvénykönyvbe ütközőt, mert a mit tett, az nem egyéb, mint szemérem elleni kihágás polgári törvények, — és a papi fogadalom megszegésének vétsége az egyházi törvények szerint.

A nőt, a kit elcsábitott s gazdasszonyként tartott, rokonának, hugának adta ki, tehát elköveti a hazugság utálatos bűnét s ezzel együtt a bűnpalástolás vétségébe esik, mert azért hazudik, hogy gyalázatos tettét a közönség hiszékeny szeme előtt elleplezze.

Szaporítja a törvénytelen gyermekek számát, s ezzel az általa szentnek hirdetett házasságot fosztja meg kánoni nimbusától, a mellett, hogy a közönséget elidegeníti a családalapítás magasztos feladatának teljesítésétől; tehát vét a közerkölcsök és a társadalmi morál ellen, nem csak, de a törvénytelen gyermekek által a társadalmi élet földjébe a bűnnek gazdagon termő magvát is elhinti.

Végre ezen többszörös erkölcstelenségnek a következése, hogy a megalázott és meggyalázott nő szégyenli életét és egy golyót röpít a szívébe. Meghal önkeze által, öngyilkossá lesz, mert egy katolikus papnak az ágyasa volt, e szerint egy katolikus pap kergeti olyan bűnbe, a melyet a katolikus egyház a legnagyobb bűnnek tart; elannyira, hogy az öngyilkost szertartásszerűleg még el sem temeti, hanem kidobja a temető árkába, mint a kadavert, tehát az öngyilkosság bűnénél is a katolikus pap a felbujtó.

Vegyük most már sorra, hamis eskü, szemérem elleni kihágás, a papi fogadalom megszegésének vétsége, hazugság, bűnpalástolás, közerkölcs és

társadalmi morál megsértése, bűnre felbujtás, ez az a roppant bűnhalmazat, melyet a budweisi eset leleplez a világ előtt, s mely bűnhalmazatnak indoka, forrása a — plebános szakácsnéje.

A budweisi dráma azonban a ritkaságok közé tartozik. A plebános szakácsnéjává aljasult nőben az erkölcsi érzetet a plebános anynyira megölte, hogy helyzetét szégyenelvén a világ előtt, kétségbeesve öli meg magát De csak mint dráma tartozik a ritkaságok közé, mint bohózat napirenden van. Minden plebánosnak meg van a maga ágyasa, a kivel ő unokahúg, rokon s több efféle a világ előtt elfogadható viszony alatt bujálkodik. És ez a plebános szakácsnéja aztán minden plebános ellen kimutathatóvá teszi a fönnebb leirt bűnhalmazatot, az öngyilkosság bűnére való felbujtás kivételével, a melyért azonban cserébe kapjuk a női szemérem és női becsületérzésnek olyatén szándékos eltompítását, mely aztán a katolikus pappal való öntudatos bűnrészességet involválja.

Ha ezen lascivitás okait kutatjuk, végeredményben a coelibátusnál kellene megállapodnunk, mint a mely a természet örök törvényeibe ütközik, a mely ellenkezik a katolikus egyház azon tanaival, hogy a házasság szentség, mert ha az, mért nem él a katolikus pap ezzel a szentséggel? Meg kellene állapodnunk a coelibátusnál, mint a mely — ugyszólván — bordélyházzá teszen tömredék plebániát és kurafivá ugyanannyi katolikus papot; a coelibátusnál, a mely a társadalmi bűnök kloakája és a közerkölcsök sarjának első kapa földje.

De nem kutatjuk ez okokat, méltányosak akarunk lenni és tisztelünk minden dogmát, még félszégében is, mert dogma. Nekünk nincsenek Rohlingjaink, a kik a dogmákból erkölcstelenséget és lascivitást magyarázzanak le, a mi rabinusaink nem Zimándy Ignác, azok, a kik a hitből a hit ellen faragnak tőkét. Dogmai tételek abszurdításának a bizonygatásába tehát nem ereszkedünk, hanem számolunk csak az adott tényekkel.

S a tény az, hogy majdnem minden plebánosnak meg van a maga szakácsnéja, a kivel a coelibátus dogmáját kijátsza, s a kivel a legvastagabb erkölcstelenség közepette fajtalankodik. A tény az, hogy nem minden ilyen viszony teremt meg egy budweisi drámát, de minden ilyen viszony föltárja a budweisi eset bűnhalmazatát, vagy is flagrants megsértését a polgári és kánoni büntetőtörvénykönyvnek.

S ha ezen tényekkel számolva, levonjuk azokból a konzekvenciákat, kiderül, hogy a »zsidóerkölcsök« ellen küzdő, s a »zsidó erkölcsök« ellen a keresztény társadalom érdekében irtó háborút

vi elő katolikus papság az, a mely a keresztény társadalom erkölcsét megmetyeljezi. Kiderül, hogy a zsidó erkölcsök ellen irtó háborút viselő katolikus papság az, a mely lascivitasával nem csak a társadalomnak okoz kárt, de az államélet alapját képező család-alapítástól vonja el az állampolgárokat, károsítván ez által az állam erejét.

És még is az ő erkölcsökkel akarják az antiszemitizmust a népkedélybe átplántálni? És még is az ő erkölcsökkel akarják a szocialisztikus mozgalmaknak elejét venni.

Ők beszélnek erkölcsről, ők, a kik a női világ-
nak egy külön kasztját alapították meg, azt a kasztot, a melynek tagjai még nem tartoznak a nyilvános prostituáltak közé, sem nem tisztességesek, hanem valami a kettő között.

Ej! a ki nem tud arabusul, ne beszéljen arabusul, a kiből hiányzik az erkölcs, ne predikáljon az morált. Melegen ajánljuk hát a budweisi drámát a Magyarország hercegprímás ő eminenciájára figyelmébe, ha netán még egyszer beszélni akarna a katolikus papság erkölcsi befolyásáról.

Az antiszemiták táborából.

A lefolyt hét megint gazdag volt — antiszemita nyilatkozatokban. Eddig már összesen tizen nyilatkoztak arról, hogy mit fognak ezentúl csinálni, és ha ez az ígéretük olyan hitelt érdemel, mint az, a mit lefolyt működésükről állítottak, akkor valóban nagyon homályos az antiszemita párt jövője.

De miután arra, a mit antiszemiták mondanak vagy nyilatkoznak, adni egyáltalán nem lehet semmit, mi az egyszerű tények alapján meg fogjuk kísérelni az olvasónak tájékoztatására hű ké-

pét nyújtani azoknak az eseményeknek, melyek legközelebb az antiszemiták táborában véghez menni fognak.

Most úgy áll a dolog, hogy Szalay Károly megúván Istóczy önző és minden tekintetben a nép félrevezetésére irányuló üzelmeit úgy manővrozott, hogy Istóczy, a ki szellemi tehetetlensége tudatában Szalay Károlyban mindig féltette a győzedelmes konkurrenst, végkép elvált a párttól, hogy később ne kelljen Szalay Károly pártvezérsége alatt másodrangu szerepet játszani. E beteges ambícióju ember, mint párton kívül álló nem lesz kénytelen mások okosabb szavaira hallgatni, hanem »harczolhat» tovább is kommandó nélkül, mint vezér és közlegény egyaránt.

Ismét elemében lesz. Ha beszél, megint azt fogja hinni, hogy egész Európa tekint reá, és nem lesz többé, a ki az ő speciális antiszemitizmusának dicsőségében osztozódik.

Mindig irigy szemmel nézte, ha antiszemita elvtársai »nagyobb szabásu» beszédet mondtak, mert az ő hiúságát szörnyen bántotta az, hogy valaki jobb beszédet tartson. Még mielőtt párttá jegőződött az antiszemitizmus pocsolyája, már akkor is dühösködött Istóczy, ha Simonyi Iván beszélt. Mindig attól félt a rumi próféta, hogy okosabbnak, tehetségesebbnek fogják tartani a pozsonyi »Grenzbota» szerkesztőjét, a ki végre még képes lesz az ő kezeiből kiragadni a vezérség pálcáját.

Simonyi Iván azonban számító fő és ha konfuzus is, de a saját érdekeit még is észreveszi. Tudta, hogy lapja talajt veszít, ha Istóczyval veszekedik; meghagyta tehát a rumi prófétát »nagy férfinak» és zengte dicsőségét teli torokkal, a minek a következménye az volt, hogy a közönség tovább is vak maradt: tisztelte Istóczyt, mint

TÁRCZA.

Szerkesztői üzenet.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

A mult napokban levelet kaptunk, melyben felszólítottunk a szabadkőművességről néhány ismertető cikket közölni, annál is inkább, mert lapunknak állítólag egyik feladata a szabadkőműves eszméknek minél több híveket szerezni. Mi az igen tisztelt írónak kívánságát azonban csak annyiban teljesíthetjük, hogy a következőkben röviden körvonalozva ismertetjük a szabadkőművesség lényegét, de csak is azzal a szándékkal, hogy annak a sokat emlegetett és az antiszemitáktól ostromlott szabadkőművességnek alapelvei azok előtt is ismerve legyenek, kiknek más alkalmuk nincs ezen elvekkkel megismerkedni.

A szabadkőművesség nálunk Magyarországon még új intézmény, alig 10—15 éves és csak az alkotmány helyreállítása után engedte meg a magyar miniszterium páholyok felállítását. Régebb időben, különösen a mult század végén és e század elején szép virágzásnak indult nálunk a szabadkőművesi ügy és hazánk legnagyobb szellemei, mint Kazinczy, Bessenyei, a két Kisfaludy és mások, tagjai voltak a szövetkezetnek. De egyszerre nagyon szomorú idők következtek a szabadkőművesekre. A Martinovics-féle összeesküvés alkalmával a véletlen úgy hozta magával, hogy az összeesküvés fejei mind szabadkőművesek voltak; a bécsi kormány ebből természetzerűleg azt következtette, hogy a szabadkőművesi szövet-

kezetnek felforgató, forradalmi tendenciái vannak és első sorban a trónok ellen törnek, és az volt a legelső dolga, hogy úgy Ausztriában, mint Magyarországon bezárta a páholyokat, a további páholy életet megszüntette, a szabadkőművesek ellen szigorú vizsgálatot indított meg és számosat közülök fogságba vetett.

Igy aztán sok évtizeden át azt se tudták Magyarországon, hogy milyen fán termett a szabadkőművesség; voltak ugyan egyesek, a kik külföldön felvették magukat a szövetkezetbe, mint pl. az öreg Besze János, a kit Olaszországban avattak fel a rend tagjává, és ki 52 év óta volt a testvéri kötelékben, de ilyenekkel csak elszórtan lehetett találkozni. Végre a szabadelvű korszak bekövetkezése nálunk is nagyot lendített a szabadkőművesek ügyén. Az 1867-iki magyar miniszterium kezdettől fogva barátságos álláspontot foglalt el a szabadkőművesség irányában. E kormánynak különösen egy tagja, báró Wenckheim Béla, minden követ megmozdított, hogy Magyarországon a páholyok felállítása hatóságilag engedélyeztessék; az akkori miniszteriumok egy másik nagyon befolyásos és kiváló tagjáról azt mondják, hogy száműzetése idejében Párisban fölvetette magát a szövetkezet tagjai közé és így ez is megkönnyítette b. Wenckheim igyekezetét.

A dolog sok bajjal járt; Wenckheim csak nagyon nehezen bírta az illetékes egyéneket arról meggyőzni, hogy a szabadkőművesség nem monarchia ellenes, és hogy a páholyok felállításának engedélyezésével nem zúdítanak társadalomra veszélyt. A szabadkőművesek végre örömmel ülhettek; nyíltan hirdették ígéiket és nem kellett attól tartaniok, hogy mint titkos, hatóságilag nem

»megváltót» és Simonyit, mint a »megváltó» apostolát.

Mikor az antiszemita pártba Szalay Károly is belépett, Istóczy az ő piedestálját nyomban megingatva érezte. Szalay Károly ketségtelenül okosabb és higgadtabb ember Istóczynál, a ki valószínűságot zsarnoka akart lenni pártjának. Szalay Károly nem tűrhette, hogy Istóczy minden jogosultság nélkül magához ragadja a pártvezérséget és az ezzel kapcsolatos péterfillérek és ugyyszólván kiturta Istóczyt a pártból. Most Szalay Károly lesz a párt kolomposa, Istóczy pedig spanyol grandezzával fog a párt előtt haladni, mint tűzoszlop.

Mint tűzoszlop és bajazzo egyaránt, mert boldog ez az ember még most is. Eleinte azt hitték, hogy szenvedélye, vadsága, fanatizmusa nem valódi, és hogy porhintés az egész, a nagyobb hatás elérése céljából. Azóta a közönség azonban meggyőződhetett, hogy az a szenvedélyes brutalitás, mely Istóczy minden nyilatkozatát és tettét jellemzi, nemcsak külső hatásra számító figurázás, hanem a szívnek oly alkotására vall, a hol minden nemtelen érzés elfér.

E férfit különben legjobban jellemzi az a nyilatkozat, melyet alább közlünk. Valóságos állatias hang szól belőle. Dacz, megsértett hiúság, boszu és fenyegetés ri ki minden sorból és úgy megzavarja az értelmet, hogy az egész csak antiszemita előtt lehet érthető.

Ime itt van a nyilatkozat:

Az »Egyetértés« vasárnapi számában az antiszemita kör hat tagja, köztük Szalay Károly ur, egy folyó év május 22-ről kelt nyilatkozatot tett közzé. E nyilatkozat azt bizonyítja, hogy a körülbelül folyó év április 10-én történt kilépésem »indoka alaptalan« volt, mert — a nyilatkozat szerint — az napon a »Magyar Lap« további folytatása csak »két hétre kontempláltatott«.

engedélyezett szövetkezetek tagjait vasra verik és börtönbe vetik őket. Alig néhány héttel az engedély megérkezése után megindult a mozgalom a magyarországi szabadkőművesi főhatóság megalakítása iránt, és ismét néhány héttel rá fővárosunkban oly élénk szabadkőművesi élet fejlődött ki, mely a jövőre nagy reményekre jogosított. 1869-ben alakult meg az első főhatóság. Magyarország Nagy Oriensei, mely az ugynevezett skót ritus szerint szervezkedett; röviddel utóbb megalakult a második főhatóság is, Magyarország Nagypáholya, melynek szervezésénél a Jánosrendű ritus szolgált alapul.

Ne gondolják azonban, hogy ez a két ritus kutya-macska viszonyban áll egymással. Sőt ellenkezőleg, mind a két ritus tagjai testvérekül tekintik egymást és legfeljebb egyes apróságokban térnek el egymástól. Így a skót ritusu templomok alapszíne a vörös, a Jánosrendűké a kék; az utóbbiak szabadkőművesei jelvényei egyszerűebbek, mint amazoké, eltérnek továbbá a munkamegnyitási szertartásokban is; azonban a legnagyobb eltérés, a mely köztük létezik, és a mely eddig főképen megakadályozta a két ritusnak egyesülését, abban áll, hogy a Jánosrendűek csak három fokot ismernek, míg a skótok hatot.

A dolog megértése végett a következőket kell megjegyezni: Mikor a profánt, azaz a nem szabadkőművest a szövetkezetbe felveszik, ekkor az első, azaz az inasfokot nyeri el; idővel, mikor tanujelét adta, hogy már némileg behatolt a szabadkőművesség lényegébe, előléptetik a második fokba és legénynyé lesz. Kellő számú munkák látogatása után, és ha a testvérek azt hiszik, hogy

A nyilatkozó urak tévednek, vagy rosszul emlékeznek, mert az április 10-iki konferencián, a midőn Onody Géza ur a »Magyar Lap« kiadói tisztét letette és Szalay Károly magát önhatalmulag a lap kiadójává s így a lap tulajdonos klubbtagek vagyona és hitele fölött rendelkező személylyé felvetette, egyáltalán nem kontempláltatott a »Magyar Lap« vitele csupán további két hétre; s ha pár nap múlva Szalay Károly ur is tanácsosnak látta a lap további vitéletét csakis további két hétre »kontemplálni«, azt épen az én kilépésem folytán előállt új helyzetnek köszönhetik a nyilatkozó urak is.

A nyilatkozó urak szükségesnek tartják kijelenteni, hogy ők »hívek maradnak ama zászlóhoz, a melyhez szegődtek«. E kijelentésüknek, a legutóbbi napok különféle hírei után, én örülök legjobban, mert hisz ezáltal azt is kijelentik, hogy hívek maradnak ahoz a zászlóhoz, a melyet én ezelőtt tíz évvel kitűztem s 7 éven át a parlamentben egymagam lobogtattam, a nélkül, hogy a nyilatkozó urak bármelyikétől is tanácsot kértem volna, a mit természetesen nem is tehettem volna, mert hisz az időben még egyikük se volt antiszemita, sőt némelyiküket amaz elző 7 év alatt a zsidók táborában láttam ellenem nyíltan küzdeni.

S azért most se kérek a nyilatkozó uraktól tanácsot. Haladok ezután is a magam útján, önállólag, függetlenül, támaszkodva elvbarátaim támogatására, de támaszkodva tíz évi bőséges tapasztalataimra is, a melyekhez a legutóbbi hónapok szolgáltatták a legbőségesebb és a legtanulságosabb adalékokat.

A nyilatkozó uraknak sok szerencsét kívánok Szalay Károly ur pártvezérsége alatt s ennek kapcsán kívánom azt is nekik, hogy ellenségeiket ne az antiszemitaiban, hanem mindig csak a zsidókban és a zsidó barátokban keressék és találják fel. S e célt el is fogják érni, ha az én indítványom folytán megalakított s az én eszmém alapján szervezett antiszemita pártkörben, a melyből én épen az antiszemitizmus ügyének érdekében

az illető legény testvérnek előléptetésével a szabadkőművesség ügye nyerni fog, felveszik őt a harmadik fokba és mesterré teszik. A Jánosrendűek tehát csak ezt a három fokot ismerik, és a ki náluk mesterré lesz, az már nem léphet tovább elő. De skótoknak ezen három fokon kívül még három fokuk van, melyekre csak kiválóbb testvéreket választanak meg, olyanokat, kik a társadalomban is állást foglalnak el, és a kik a szabadkőművesség körül is érdemeket szereztek maguknak. Ezek az ugynevezett magas fokok, melyeket a tizennyolczasok indítanak meg, ezeket követik a harminczasok és a legmagasabb polczon állnak a harminczhármások. Az utóbbiak egyuttal az összes páholyok főhatóságait is igazgatják.

Valamennyi egy ritus szerinti páholy élén a nagymester áll; így a skótoknak Budapesten öt, Magyarország egyéb városaiban pedig körülbelül tíz páholyuk van; mindezeket a budapesti Nagy Oriensből igazgatják, melynek élén Joannovics György nagymester és harminczhármás testvér áll; a Jánosrendű testvéreknek Budapesten négy és a vidéken szintén körülbelül tíz páholyuk van; ezeknek az élén Magyarország Nagypáholya áll, a nagymesterük pedig Pulszky Ferencz nagymester és hármás testvér.

Valamennyi páholy egy kaptafa szerint van szervezve, mindegyiknek az élén a főmester áll, kit a páholy többi világosságai, azaz választott tisztviselői támogatnak, így a szónok, ki a törvények és szabályok betartása felett tartozik ügyelni, a titkár, ki a jegyzőkönyveket vinni és egyéb írásbeli teendőket végez, a két felügyelő, kik az oszlopaik alatt ülő testvérek között a rendre ügyel-

kényszerültem kilépni, antiszemita politika lesz követve »mester«-ük és »pártvezér«-ük Szalay Károly ur által.

Budapest, 1885. május 31-én.

Istóczy Győző.

A zsámbéki eset.

Ismét azzal a mesével kell foglalkoznunk, mely a mióta Tisza-Eszláron egész a törvényszéki vég-tárgyalásig fejlődhetett, minden évben megújul. Antiszemiták és vénasszonyok a gonoszság és a beteges agy folytonosan előrántják a vérmesét, és ha a kormány szigorú intézkedéssel meg nem akadályozza, egykor még nagy összeütközések támadhatnak az izgatás ezen neméből.

Az antiszemita gázsága és a nép butasága tehát ez évben is csinált »rituális gyilkosságot«. Ki nem vett tudomást arról az ugynevezett zsámbéki esetről, melyről a mi »komoly« lapjaink már komolyan kezdtek írni, és a mely esetnek vizsgálata elé »aggodalommal« tekintettek. Az ember valóban kétségbeeshetik a világ czudarsága miatt, mikor látja, hogy újságírók, kik azt állítják, hogy ők a cultura és felvilágosodottság előharcosai, mikor irástudó zszurnalisták a vérmesével szemben ugyanazt a naivságot tanusítják, mit egy vén cigányasszony, a ki nyomban pityereg, mihelyt valami rémhistoriát hall.

És ha e pityergés szivből eredne legalább. De a rituális gyilkosság meséje fölött siránkozó újságírói szemek nem a véres áldozat kinjai töltik meg könnyekkel, hanem a rablási, fosztogatási vágy, az éhes gyomor, mely ingyen jóllakni vágyik. Mert akármit beszéljenek ezek a jó urak »hazafiságról, nemzeti egységről« stb., mi még is nagyon jól tudjuk, hogy nekik ez mind bliktri, és hogy

nek fel, a kincstáros, ki a páholy pénzügyeit viszi, az az alamizsnás, ki a segélyezési ügyeket vezeti, a fővizsgáló és vizsgálók, kik a felett tartoznak ügyelni, vajjon a páholyban jelenlevők valamennyien szabadkőművesek e és ha igen, oly fokú testvérek-e, a mely fokban a páholy munkája megtartatik; a fontosabb hivatalok közé tartozik még a szertartás mesteré is, ki az egész munka alatt az ajtó mellett áll és csak azokat bocsátja be a szentélybe, a kik az ajtón előirt, szabályszerű módon kopognak.

Nagyon könnyen érthető a nőknek kíváncsisága és érdeklődése, melylyel a szabadkőművesség titkaiba behatolni szeretnének, mert e titokszerű szövetkezet tagjai mindedig makacsul ragaszkodnak ahhoz, hogy a nők körükből kizárassanak. E kirekesztés okát ők maguk is alig bírnák megmagyarázni, mert mindazok a feltételek, melyek a férfuban megvannak arra, hogy a szövetkezet tagjául felvétessék, a nőben is megvannak — még az értelmi képességet illetőleg is.

A fő, a mit minden szabadkőművestől megkivánnak, az, hogy titoktartó legyen. már pedig akármit mondjanak is a férfiak, a nő, ha kell, ezerszerte jobban bírja a titkot megőrizni, mint a férfi. Ujabban több európai államban megindult oly mozgalom, hogy a nőket is testvérekül elismerjék és őket is befogadják a szövetség tagjaiul, hanem nagyon soká fog tartani, a mig ezek a törekvések megvalósulnak; addig is azok a nők, a kik azt hiszik, hogy nem lehetnek el szabadkőművesség nélkül, legjobban teszik, ha a saragossai spanyol nők módjára női páholyokat alapítanak, melyek ugy belszervezetükre, mint szertartásaikra és ismertető jeleikre nézve tökéletesen

ők nemcsak Magyarország függetlenségét, alkotmányát és jólétét, hanem akár az egész országot is szívesen odavetnék két-három napi kommunizmusért, a mi alatt zsebeiket a másébol megtölthetnék.

Igazi, becsületes hazafi nem szokott egy felekezet ellen a hazugságok szándékos terjesztése által osztálygyűlöletet szítani. A ki azt teszi, nem hazafi, az fosztogatni akar és mások szerzeményéből élni.

Már pedig a budapesti újságok tekintélyes része minden alkalmat megragad a rituális gyilkosságról szóló mesének terjesztésére, ezt bizonyította a zsámbéki eset is, melyet alább közlünk.

De mielőtt ezt tennők, kötelességünknek tartjuk a pestvidéki törvényszéket egy dologról felvilágosítani, a mit ugy látszik eddig — fájdalom — nem tudott.

A pestvidéki törvényszék többek közt ugyan is azzal indokolja a Fuchs József ellen emelt vád elejtését, mert nem képzelhető, hogy zsidók egy rituális gyilkosság elhatározásába keresztényt avassanak be.

Hát még a pestvidéki törvényszék kebelében is vannak, kik ily indokolásra képesek! Ha nem tudnánk, hogy Bogisich Lajos ur mindent elhisz, a mit hall, akkor hajlandók volnánk feltenni, hogy ez idokolás roszakaratu czélzás akart lenni; de mi ezt nem tesszük fel, mert jól tudjuk, hogy Bogisich Lajos a pestvidéki törvényszék érdemes elnöke mindent elhisz — válogatás nélkül — s így valószínűleg azt is hiszi, hogy a zsidók — keresztények bevonása nélkül — igenis elkövethetnek rituális gyilkosságot.

Sajnáljuk, hogy ezt a képtelenséget hiszi, de ha eddig folytonosan — hitte, mi sem leszünk képesek őt más meggyőződésre birni.

megegyeznek a rendes férfi páholyokkal és csak annyiban térnek el ezektől, hogy csak nő lehet a tagjuk.

Nálunk Magyarországon — és pedig a fővárosban csak egyszer fordult elő az az eset, hogy egy előkelő társadalmi állású, főrangú nőt bevettek a szabadkőművesek szövetkezetébe; felvétele a testvérek különösen azzal indokolták, hogy az illető nő nagy érdemeket szerzett magának a szövetség körül — a mi igaz volt, mert pl. azt a gyönyörű oltárszönyeget, mely a fővárosi szabadkőművesek egyik ritusának templomában, vagy a hogy mondják: műhelyében látható, szintén ettől a nőtől van. De az eset mindazonáltal nagy port vert fel és azzal végződött, hogy a fölvételt megsemmisítették.

De még is vannak némely esetek, a mikor a nők is bejuthatnak a szentélybe és részt vehetnek — persze csak hallgatagon — a munkában. Ezek az ugynevezett nővérmunkák, azaz oly estélyek, melyekre a szabadkőművesek női rokonait, sőt ismerőseit is meghívják, s melyeken általános érdekű felolvasásokat tartanak. Ily esetek alkalmával persze minden szertartás mellőztetik és a testvérek nem öltik fel szabadkőművesi jelvényeiket. A felolvasást rendesen társas vacsora és néha táncz is követi.

Van még egy másik fajtája is a munkáknak, melyekből a nők nem csak nincsenek kizárva, de sőt nélkülök meg se tarthatók; ezek azok az esetek, mikor valamely szabadkőműves házassági frigyére a szabadkőművesi áldást is óhajtja adatni. Ez a szertartás a leglélekelőbbek és legmagasztosabbak egyike, melyet képzelhetni. A szabadkőművesi esketések rendesen így folynak le:

Az eset egyébiránt a következő:

Folyó év márczius 9-én Zsámbékon azon hir terjedt el, hogy Fuchs József és családja Merl Teréz tatai születésű 14 éves szolgálót, éjnek idején meggyilkolni akarták, hogy vérét rituális czelokra használják. Ezen hir Merl Teréznek az ottani előjárásnál tett feljelentése alapján szivárgott szerte a községben. A 62 éves Fuchs József s 62 éves Euchsne szül. Fischer Regina, továbbá Ignác és Czili gyermekeik ellen ezen feljelentés következtében az elővizsgálat elrendeltetett. Az illetékes járásbiróság előtt a kihallgatások megkezdődtek s ez alkalommal Merl Teréz azt vallotta, hogy Fuchs József családjával s Gilger Józseffel szövetségbe márczius 9. és 10-dike közti éjjel megakarták gyilkolni; Gigler már a nagy kés elhozatalával is meg volt bízva, de ő a tervet, a mint a szövetségesek megbeszélték, a konyhában időzésekor kihallgatta s ennek következtében remegve szökött meg, gazdája házatól. Fuchs József, valamint a többi vádlottak, a rémtörténetről mit sem tudtak, s a vizsgálat folyamán Merl Teréz ellen rágalmozás miatt emeltek vádat. A vizsgálat befejezése után az iratok a pestvidéki kir. ügyészséghez fétettek át, a vádindítvány megtétele végett. Dr. Soós Kálmán alügyész a vád elejtését indítványozta, azon okból, mert tanuk vallják, hogy Merl már 1883. és 1884. években folyton panaszkodott, hogy éjszaka nagyon fél a zsidóktól, mert neki is elvágják a nyakát, mint Soly mosy Eszternek, s hogy az ő korábbi zsidó gazdái olyan jól tartották mindennel, mintha hizlalták volna levágásra. Panaszló saját vallomása szerint a panaszt emelést megelőző időkbén egy kezében jutott hirlapból a Soly mosy Eszter-féle rémtudósításokat olvasgatta s így beteges képzelgős természetében, (melyről több izbeni hagymáz-betegsége tanuskodik) gyökerező félelme még erősebb tápot nyert. Merl T.-nek panaszja s híresztelése lélekta nilag visszavezethetők képzelgéseire s a zsidóktól való félelmére, továbbá azon körülményre is, hogy szolgál tának nála már szokássá vált odahagyására s hazautazá-

sára valamely indokot kívánt keresni. A vád fenntartására tehát alapos ok a vizsgálati iratokban nem foglaltatik. A Fuchs Iózséf és szövetségesel által Merl elleni rágalmozás vádját félretétetni indítványozza, azért mert Merl Teréziának képtelen s hitelre nem érdemes híresztelése és panaszkodásai oly testi és lelki kedélyállapotnak kifolyásai, melyek a büntető jogi felelősségre vonást kizárják. Az ügyészi indítvány mindezek alapján az egész eljárást beszüntetni kéri. A törvényszék az ügyet előadás végett Mátyási törvényszéki bírónak adta ki, s ez a napokban tartott ülésben referált ez ügyben. Indítványára a törvényszék a következő határozatot hozta:

Ezen vizsgálati ügyben a Merl Terézia által Fuchs József és társai ellen a btk. 288. §-a alá eső gyilkosság büntetésének elkövetésére irányzott szövetség miatt emelt vád tekintetében a bűnvádi eljárás megszüntetetik, s a vádlottak által viszont Merl Teréz ellen rágalmozás miatt előterjesztett vádindítvány félretétetik. Az indokok a következők:

A vizsgálatból kétségkívül kitünik, hogy Merl Teréz azon vádja, miként Márczius 9-én Fuchs József és családtagjai. kiknek házánál vádló, mint cseléd szolgált, Gigler Józseffel szövetségre lépteo volna, arra nézve, hogy őt rituális czélra megöljék, nem egyéb beteges lelki képzelődésnél, mely állapot az előzőleg szenvedett súlyos betegségek által idéztetett elő, s mint maga is mondja, a tisztaeszlári esetnek némely hirlapok által kiszinezett töredékei olvasása által lelkében feltámasztott félelemből származhatott, mit igazol azon körülmény is, hogy Blahó Jánosné és Tricseller György tanuk egyhangulag igazolják, hogy Gigler József márczius 10-én, vagyis azon napon, melyen panaszló szerint a nagy kést Fuchsék házába vitte volna, hogy azzal őt éjnek idején megöljék, a községben sem volt, hanem Blaháné szöllejében dolgozott. De különben sem kégzehető, hogy zsidók egy rituális gyilkosság elhatározásába keresztényt avassak be, sőt annak működését vegyék igénybe, és hogy a beteg Fochs József és neje ily rettentő büntett végrehajtását

Az ünnep méltóságát nagyon emeli az, hogy a magas templom rendesen zsufolásig megtelik nemcsak annak a páholynak a tagjaival és női hozzátartozóival, melynek a fiatal íérj tagja, hanem az ugyanabban a városban levő többi páholyokéival is. Így pl. Budapesten tiz páholy van, melyeknek tagjai nagyrészt együtt szoktak lenni az ily ünnepélyes alkalmakkor. A jelenlevők valamennyien ünnepi diszbe öltözködnek, a menyasszony pedig azt a ruhát ölti fel, a melyben az egyházi esketésre ment. A templomban esteli kilencz óra után kezdenek gyülekezni és a padosok csakhamar megtelnek diszes hölgyközönséggel, míg a férfiak a terem hátulsó részén állnak. Az oltár előtt levő emelvényt a kiválasztottak, azaz a szabadkőművesi tisztviselők és a magas rangu szabadkőművesek, a tizenennyolczasok, a harminczasok és a harminczhármások foglalják el. Rendesen az összes pákolyok nagymestere is jelen szokott lenni és ilyenkor ő végezi a szertartást. Végre megkezdődik a munka. A nagymester megnyitja az ülést alkalmi beszéddel és előadja, hogy X. Y. házassági frigyét szabadkőművesi áldásban óhajtja részesíteni és kérdést intéz a jelenlevő testvérekhez, vajjon nincs-e ellene kifogásuk. Ha senki sem emel kifogást, úgy a páholy világosságai (a főbb tisztviselők) kimennek az előcsarnokba és bevezetik a fiatal párt, mely a terem közepén levő oltárszönyegre lép, körülötte pedig a testvérek állanak, kik egymás kezeit fogva testvéri lánczot képeznek. Eza'att folyton az orgona szól; sok helyütt szabadkőművesi énekeket is szurnak a szertartásokba. A zene elhangozván, a nagymester, a főmester és a világosságok kíséretében, a páholy kardjával a kezében leszáll az emelvényről és a fiatal pár elé lép.

A nagymester alkalmi beszédet tart és ennek végeztével ráhelyezi a kardot a fiatal férj homlokára, majd meg a vállaira és a szabadkőművesi áldásban részesíti őt, hozzátéve, hogy a sors bármilyen csapásokat mérne is rájuk, mindenkor legyen emlékezetükben, hogy a szabadkőművesek a mai napon védelmükbe fogadták őket, és hogy mindenkor számithatnak pártfogásukra és segítségükre. Aztán a nagymester ugyanezt a szertartást a fiatal nővel végzi.

Ezt a szertartást a páholy szónokának beszéde követi, mely szintén alkalomszerű szokott lenni és végül az özvegyperselyt köröztetik, melybe mindenki tehetségéhez képest egy bizonyos pénzösszeget bele dob.

A nővér munkát mindenkor társas vacsora követi, melyet rendesen jókedv, gyakori felköszöntések szoktak fűszerezni, és minthogy az ebédlő teremben zongora is áll, biztosra lehet venni, hogy a vacsora után táncz következik, mely aztán semmiben sem különbözik a profán élet e nemü mulatságaitól.

Még nagyon sokan mondhatnék el a szabadkőművesek belső életéről, a nélkül, hogy megszegném azt a fogadalmat, melyet a szövetségbe való felvételemkor a szabadkőművesi titkok megőrzésére nézve tettem; de épen, mert oly sok még a mondani való, bezárom ezeket a sorokat, melyek csupán rövid tájékoztatás gyanánt akarnak szolgálni.

Egy szabadkőműves.

határozzák el. De ugyanazon indokok alapján Merl Terézia elleni rágalmaszás miatti vádindítványnak sem lehetett helyt adni, mert Merl Teréziának a tudatos vádemelésére megkívántató tiszta lelki és kedélyi állapot hiánya megállapítva van.

Társadalmi és politikai szereplésünk.

Nagy harc közepett állunk és azért a zsidó és nem zsidó vallású magyar polgárokra egyaránt érdemes fáradtság tisztába jönni a zsidók egyenjogusításának igazi jelentőségével és hatásaival a magyar államra és nemzetiségre. A fontos törvényhozási aktusok mozzanatait akarom ezuttal megvilágítani. Tényeket fogok ezuttal elmondani, kétségbevonhatatlan, megbízható tényeket. A zsidók elleni általános vádakra, melyek az elavult előítéletekben, a vallásos gyűlöletben, az emberi butaságban és állati bűsz indulatokban gyökereznek, nem terjeszkehetem ki. Azokat, bármi nagy szerepet játszanak is ideig-óráig, megcáfolni nem, hanem csak megvetni érdemes. E buta rágalmaszások sokkal inkább megbélyegzik azokat, a kiktől kiindulnak, mint azokat, a kik ellen irányulnak. Védeni a zsidóban az embert, oltalmára kelni a polgárosodás legszentebb eszméinek, korunk legdicsebb vívmainak, az emberszeretetnek, az igazságnak, a humanitásnak, mindannak, melyért száz meg száz év óta küzd és fáradozik az emberiség, nem az én feladatam. A lángelmék a feleköltszellemekek hosszú és véghetetlen hadserege teszi és tette azt. Ép oly kevés feladatam a buta rozszakarát ellen védeni azt a vallást, mely a kereszténységet adta a világnak, mely harmadfél ezer esztendő óta szakadatlanul osztályosa a művelt emberiség sorsának, részese minden szellemi küzdelmének. És ha akadnak ma is emberek, kik azzal leplezgetik antiszemizmusokat, hogy nem ismerik a zsidó vallás hitelveit, azoknak csak annyit mondhatok, forduljanak valamely keresztény egyetem hittani karához, az majd felvilágosítja őket.

Vallásos kérdésekre én ép kevés terjeszkehetem ki, mint az antiszemita rágalmaszásokra. Ezekkel nem méltó, amazokkal nem hozzám való foglalkozni.

Én az 1867. XVII. t.-cikkhez tartom magamat s kettőt akarok megvizsgálni.

Az egyik az: Minő jogokat adott ez a törvény a zsidó vallású magyaroknak s vajjon a magyar állam s nemzetiség előnyére vagy hátrányára gyakorolják-e ezen jogot?

A másik az: Minő kötelezettségeket rótt az említett törvény a zsidó magyarokra, s hogyan teljesítették ebbeli köteleességeiket?

Csak ha a jogok gyakorlása és köteleességek teljesítése tekintetében előttünk vannak az eredmények, mondhatunk igazi ítéletet az antiszemita bujtogatás jelentőségéről s foglalkozhatunk ama további kérdéssel: mi a zsidó és nem zsidó vallású magyarok teendője a jövőben, ha hazafias egyetértésben, békében és vállvetve akarják szolgálni a nemzetiség ügyét.

Nézzük tehát először is a jogok gyakorlatát.

Mit mond az 1867. XVII. t.-cikk? A két rövid szakaszból álló törvény így hangzik:

„I. Az ország izraelita lakosai a keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottaknak nyilvánítottak. II. Minden ezzel ellenkező törvény, szokás vagy rendelet ezennel megszüntetettik.»

Teljes jogegyenlőség mindenben, ez a törvény cikk tartalma.

Nézzük, hogyan lett ez az életben, a gyakorlatban megvalósítva.

Elvben a zsidók ugyanazon jogokkal lőnek felruházva, melyek a nem zsidó állampolgárokat megillették és megilletik. Így tehát:

Szabadon gyakorolhatják az egyéni és politikai jogokat.

Szabadon gyakorolhatják vallásukat.

Szabadon telepedhetnek meg bárhol.

Szabadon léphetnek bármely életpályára.

Szabadon szerezhethetnek ingó és ingatlan vagyont.

Mindezt tehetik ugyanoly mértékben, mint az or-

szág más lakosai és ugyanazon képesítések alapján, mint a nem zsidó lakosság.

Szép és nyomatékos jogok ezek. Nézzük, hogyan gyakorolták őket mindez ideig a zsidó vallású magyarok?

Tulajdonképpen csak 17 egész évi praxis áll mögöttünk. Rövid, sokkal rövidebb ez az idő, semhogy oly fontos és messzeható törvény eredményének kellő megítélésére már elég támaszpontot nyujtana.

De bármilyen rövid ez az idő, legalább némi pozitív eredmény már ma van, s így is méltányolhatjuk a törvény értékét és következményeit. Nézzük tehát hogyan gyakorolták a szerzett főbb jogokat ezideig a zsidó vallású magyarok?

Kezdem a fentebbi sorrendben a polgári és politikai jogokon. Hogyan gyakorolták őket a zsidók? Fordult-e elő csak egyetlen eset a tizenhét év alatt, hogy ez országban, a hol nyíltan és titkosan annyiféle államellenes, nemzetünket fenyegető agitáció folyik, ily államellenes irányt, pártot vagy jelöltet egyetlen egy zsidó szavazat is támogatott volna?

Vannak zsidó választók a felvidéken, a hol a pánszláv rém kísért. Vannak zsidó választók a dákórománok között. Vannak zsidó választók ott, a hol a délszláv apostolok áskálódásai fenyegetik a magyar államot. Sőt vannak tót, oláh, szerb nemzetiségű zsidók is. És a magyarellenes izgatók mindenütt a legnagyobb terrorizmussal szoktak dolgozni; fenyegetések és pressziók mindennapi eszközeik, melyek előtt még az ott lakó nem zsidó magyarok egy része is meg szokott hajolni. Csak a zsidó vallású polgárok dacolnak a nemzetiségi apostolok rémuralmával s zsidók segítségével még eddig soha és sehol ez országban nemzetiségi jelölt képviselővé nem választott.

És ugyanily szerepet játszanak a municzipális életben. A hatvannégy törvényhatóságnak mindegyikében ülnék zsidó bizottsági tagok, s hogy a nemzetiségi mozgalom a megyékben legalább itt-amott központot nem talál, jórészt annak köszönheti a magyar nemzet, hogy a zsidókat emancipálta, s hogy a virilis szavazatok folytán a zsidó magyarok is nagyobb számmal utat találnak a törvényhatósági és községi bizottsági testületekbe. Ezzel mindenütt, a hol nemzetiségi elem van, ennek tagjait szorították ki a közéletből. Ha a zsidók helyett nem zsidók ülnének ott, úgy számos megyebizottság ma is félszke lenne a nemzetiségi agitációnak, középpontja mindenféle kihívó tüntetésnek, élesztője az államellenes irányzatnak és jegeczesedő pontja az állami kötelék szétrobbantására irányuló törekvéseknek. A zsidóemancipáció nélkül ma egészen más s a magyarságra sokkal kedvezőtlenebb lenne törvényhatósági bizottságok képe. Persze Jászunkmegyében vagy Debreczenben ezt nem éreznék. Csakhogy nem mindenütt csupa magyarokból áll e haza lakossága. Van sok olyan törvényhatóság, a hol, ha a zsidók kiesnének, egyáltalán hiányzanék olyan hazafias, megbízható elem, mely helyöket elfoglalja.

Vannak törvényhatóságok, a hol a legfurfangosabb, legmesterkéltbb választási rendszer sem biztosíthatná az állameszme híveinek a többséget, mert a zsidók leszámításával egyáltalán nincs ott olyan megbízható magyarság, mely a vármegyék termeit megtölthetné. Hogy ezekből részben kiszorult vagy legalább tehetetlen kisebbségre van kárhozható a nemzetiségi agitáció, annak a jogegyenlőség az oka. A zsidók a politikai jogok tekintetében mindenütt a magyar állam legszilárdabb támaszainak bizonyultak. Sehol és sohasem kacérkodnak a nemzetiségi aspirációkkal; sem terrorizmus, sem csábítás nem ingathatta meg rendületlen ragaszkodásukat a magyar államhoz, még ottan sem, hol anyanyelvök nem magyar. A politikai jogok gyakorlata terén az emancipáció nemcsak célszerűnek bizonyult, hanem egyenesen olyannak, mely a magyar államra saját életérdekei szempontjából a halaszthatatlan és nélkülözhetetlen szükségesség jellegét viseli magán.

Igen! E téren az egyenjogusítás a magyar állam lételének egyik biztosítója, mert nélküle az alap ingtag maradna s a mindenféle cenzifikáló elemekkel szemben lényegesen csekélyebb ellenállási képességet tudna kifejteni. Ez az egy tény, mely megcáfolhatatlan szent igazság, elegendő lenne, hogy az emancipáció minden magyar ajku ellenségét örökre elnémítsa. Egyetlen példa

sincs az utolsó tizenhét év történetében, hogy zsidók szavazataikkal és befolyásukkal bármilyen nemzetiségi aspirációt, állam- vagy magyarellenes törekvést támogattak volna. Ez egyszersmind megmagyarázza a tót, oláh és rác izgatók vad gyűlöletét a zsidók iránt. Bennök nemcsak a más vallásukat, hanem a magyar állam hiveit gyűlölik és üldözik, mert a zsidók mindenütt egy szívvel-élélekkel az államfenntartó elemet szaporították és szaporítják ma is. E szempontból csak önmagának tett a magyar állam szolgálatot, midőn zsidó vallásu polgárait emancipálta.

Ne panasolja tehát senki, hogy a megyék ősi termei, melyek falairól tiszteletreméltó régi arc képek tekintenek le a modern embernemre, a zsidók előtt is megnyitottak! Ne resteljen mellettük senki, még a legrégebb nevek viselője sem helyet foglalni. Mihelyt egyszer a régi privilégiumok ledőltek, jobb ha ama termekbe zsidók, mintha a nemzetiségek ültek volna. Azok az ősi képek, melyek a falakról letekinnek, a zsidóknak az államfenntartó elemek egy részét látják, s bizonyára nem hallanak tőlök olyan dolgokat, minőket a nemzetiségektől hallanának. Ott és mindenütt a magyar állam érdekeit képviselik ők. Ezt persze nem képesek felfogni azok, kik a muszka czárt éljenezni szokták. De kell, hogy megértse minden magyar, a ki szereti hazáját, s a ki tudja, honnan fenyegeti azt egy újabb mohácsi veszedelem.

A politikai jog a legfontosabb jog, melyet a zsidóknak az állam adott, s ők hálásak érte Magyarországnak, javára, érdekében gyakorolják azt mindenkor és mindenütt. Megoszolnak a különböző magyar pártok közt politikai meggyőződésük szerint; volt kormánypárti, mérsékelt és szélső baloldali zsidó képviselő és vannak ugyanilyen választók, mert e pártok mind magyar pártok, melyek a magyar államot fejleszteni, fenntartani akarják, habár az utak, melyeken haladnak, az eszközök, melyeket használnak, különbözők. De nincs egyetlen zsidó a nemzetiségi részen sem a képviselőház, sem a törvényhatóságokban, akár mint választó, akár mint választott. E tény megczáfolyhatatlan. És a ki a tény jelentőségét elismerni nem akarja, az vagy beszámíthatatlanul együgyű, vagy minden hazafias hőpködés dacára ellensége a magyar hazának.

„Nemzeti Politika“.

Az antiszemita párt felbomlása mult héten több lapot foglalkoztatta s így a Budapesten megjelenő »Nemzeti Politika« című lapot is, melynek nyilatkozata annál érdekesebb, mert szerkesztői nagyon közel állanak a kormánypárt tagjaihoz s így bizonyára nem tévedünk, mikor Holbész József urnak alább közlött cikkét a szabadelvű párt egy részének véleménye gyanánt tekintjük.

A cikk, mely o k o s és b o l o n d dolgokat tartalmaz egyaránt, így hangzik:

A z a n t i s z e m i t i z m u s .

Az antiszemita országos pártköre züllőfélben van, közel a végmegsemmisüléshez, mint lapjával történt, mely »Magyar Lap« cím alatt oly henczegő figurával jelent meg, s most kevés kilátás van, hogy újra szervezhesse magát.

Nincs hozzá semmi közünk; nem is azt szellőztetjük, hogy beléletében a nagyzás és vezérhetnémség rákfenéje dult és emésztett; külsőleg pedig absoluta ügyetlen, tétlen és megalázó modort követett.

De hogy intentiója nem birt felemelkedni az eszményesítés magaslatáig; azt belháborúinak vagyunk kénytelenek tulajdonítani.

S most, midőn a ravatalát vesszük körül, lehetetlen keblünkben elfojtani a mély gyászt, melyet viselünk magának az eszmének sorsa felett.

Mert maga azon eszme, hogy zsidó polgártársaink minden áron és minden módon felhasználják a tilos és

nem tilos utakat a meggazdagulásra: azt kétségbevonni nem lehet.

De hát elvégre is a keresztény szeretet megköveteli azt, hogy azok sújtassanak, kik azon hibában szenvednek, s ne az egész faj.

Kezdjük az uzsora és a revolverizmus ellen irtó háborút, de ne pellengérezzük azokat, kik velünk hazafiságban és erkölcsi érületben egyetértenek.

A zsidó épen úgy felvette a magyar jelleget, az ősi büszkeséget és a nemes karaktert, mint akármelyik alföldi hazafi.

Nem magyarosodott, hanem magyarnak született; nem külön fajnak képzelte magát, hanem a nemzet egyetemének.

És ezt az érzést, ezt az öntudatot kell vala nekünk ápolni és érvényre emelni.

Midőn azonban az assimilatio élesztője rendkívüli hatásában leginkább működött, egy megbántott oroszán rázta meg sörényét, melyet I s t ó c z y b a n tempózott az ország.

S ugyanaz most hátat fordított egy teljesen impraktikus nyilatkozatával egész törekvésének!

Vagy ha folytatja — nem lesz hallgatója.

Nagyra született és eltemettetett, mielőtt meghalt volna!

A történetírás szatirjai fogják megirni törekvéseit, melyek szavakban gazdagok és eredményekben gyümölcselenek valának!

E kis pártnak vezérférfiai mindmegannyi Leonidások gyanánt képzelék magukat a Thermopolidák szorosai között. És volt, ki fenyegetődött találkozással = Philippinél!

Hol vannak ők a hősiak duló csaták előtt?

Elfutni, mielőtt legyőzettek volna; a varjuk szokása, melyek elfutnak a dögről, ha sasok közeledését érzik.

Az antiszemizmus kiindulási pontja nem a kereszténység iránti fölkont buzgalomból származott, hanem irigységből, gyávaságból és tiltott szándékból, melyek a felebaráti szeretettel ellenkezésben állanak.

A felvilágosodás, a szabadelvűség és a jogegyenlőség mindig megkülönböztette magát az antiszemizmustól, mely rohanó dagályban tört elő, pusztító, kietlen és szenvedélytől izzó ádázatával.

Nem a zsidóságot féltettük tőle, hanem a szabadságot, a testvériség és a jogegyenlőség égis nyuló létráját, melyen a népek osztály, faj és valláskülönbség nélkül felhatolásra hivatvák a közös boldogulás és az egyetértés megvalósításának magaslatára felemelkedni.

Mi távol állunk attól, mintha zsidóbarátok volnánk, de épen úgy nem rokonszenveztünk magával az antiszemizmussal sem; mert előttünk isten igéje lebegett örök világításképen, mely irányt ad az ember érzéseinek, midőn az üdvözítő ajkain megszólalt az emberiség nagy összegének testvérisülési eszméje s kimondá: »Szeresd felebarátodat, mint önnön magadat!«

Világhódító szavak! Hajoljunk meg szent varázsa alatt és kibéküléssel vessünk göröngyöket sirjába az antiszemizmusnak, mely a mig élt dőre volt és őrvongott ostobaságaiban; most meg oly kietlen és szétdult panorámáját nyújtja haldoklásában társadalmunknak!

H o l b e s z J ó z s e f .

H I R E K.

— **A bécsi választások.** Bécsből írják nekünk: Az itteni képviselőválasztások váratlanul annyi sarat hoztak felszínre, hogy azok, kik a jó császárváros képét a választások alatt látták, csodálkozva tapasztalhatták, hogy az antiszemitizmus köpönye alatt működő nihilista forradalmárok, mennyi tért hódítottak maguknak rövid idő alatt. A bécsi spiszburgerek vakon rohannak a veszedelmebe, maguk se tudják, hogy amitőlük tulajdonképen milyen czélokot tűztek ki maguknak. Innen van, hogy a mi ezelőtt három-négy évvel még lehetetlen lett volna, most Bécsben végbe ment. A bécsi választók egy része dr. Pattaira szavazott — egy egyénre, a ki az antiszemitizmust kenyérkerétkből üzi, de a ki hajlandó volna bármely politikai zászló szolgálatába állni, ha megfizetik érte. Dr. Pattait meg is választották, de ez a választás nem azt jelenti, hogy Bécsben az antiszemitizmus megizmosodott, hanem azt, hogy az ötforintos cenzus oly elemeket vont a választók közé, melyek egyáltalában nem distinguálnak, hanem mindenkire szavaznak, a ki a társadalmi forradalom magvait elhinti. A bécsi reichsrathban tehát szintén lesz antiszemita párt, mert eddig már négy antiszemita választottak meg. Talán nem kerül több ki az urnából, de ez a négy is elég lesz a kedélyek elkészerítésére és a nép felbujtására. Hogy soká nem fognak az antiszemitizmus czégére alatt forradalmi eszméket térjeszteni, az bizonyos. Az antiszemitizmus soká nem takargathatja lólábát. Előbb-utóbb leálczázzák, mert csakis annak a mozgalomnak van jövője és sikere, mely az igaz elvekből, nem pedig a hazugsagokból indul ki. r. l.

— **Rezső trónörökös elismerése.** Lapunk egyik ba-

rátja írja nekünk: Mikor Rezső trónörökös a kiállítást megtekinté, figyelmét többek közt Frankl B. budapesti bútorkereskedő kiállítása is vonta magára, és főleg e czég által készített igen diszes és czélszerű gyermeköltöző-szék, rény és ágy. A trónörökös ő fensége nyomban felismerte a készülék műértékét és megszólította Frankl B. urat, a ki azután ecsetelte a mű szerkezetét. A trónörökös ő fensége ennek folytán e nepokban megbizta Trefort urat, hogy az értékes asztalosmunkát megszerezze és most folynak a tárgyalások a ritka asztalosmű átszállítása iránt.

— **Zsidófelekezeti főrendiházi tagok.** Azon harmincz főrendiházi tag között, kiket a kormány kinevez, két zsidófelekezeti lesz; még pedig dr. Hirschler Ignác és Swáb Károly országgyűlési képviselő. Dr. Hirschler az 1868-iki kongresszus elnöke volt s így a magyar-zsidóság képviselőjeként tekintik azon körökben, a hol a jog-egyenlőség elvét minden áron érvényre juttatni kívánják. Swáb Károly ellenben régi kipróbált hive a szabadelvű pártnak és Tisza Kálmán miniszterelnöknek. A választás tehát mind a két esetben kielégítő úgy a kormányra, mint a zsidóságra nézve.

— **Pap és Világfi.** E cím alatt jelent meg Orsházán egy röpirat, mely bírálata alá veszi Veres József országgyűlési képviselőnek febr. 26 án tartott országgyűlési beszédjének a zsidókra vonatkozó részét. A szerző dr. X. Y. álnév alatt polemizál Veres ellen és erős érvekkel czáfolja ez antiszemitanak ráfogásait. A röpirat élénk előadásánál fogva is érdekes olvasmányt nyújt.

H i r d e t é s e k.

Pályázati hirdetés.

A nagyvárad i. z. (congr.) hitközség-nél egy rabbi helynöki (Dajan) állás töltendő be. Pályázóktól megkiván-
tatik, hogy a hittannak a középtanodákban magyar nyelven való előadására is képesítve legyenek. Ez állás 800 frt évi állandó fizetéssel és 200 frt lakbérátalánnyal díjazatik.

Pályázók sziveskedjenek jelenlegi alkalmazásukat és családi viszonyaikat körülményesen ismertető, magyar nyelven szerkesztett kérvényeiket, tekintélyes rabbi vagy valamely rabbi képezde által kiállított képesítő okmányokkal együtt alulírotthoz legkésőbb folyó évi junius hó 15-ik napjáig bérmentesen beküldeni.

Nagyvárad, 1885. május 15.

Ausländer Simon,
egyházügyi osztályfőnök.

(3)

28. csoport a kiállításban.

A címre tessék figyelni!

Nagyszerű butor-eladás.

A helyiség átalakítása végett a nagyszerű butor-raktár mélyen a bevásárlási ár alatt eladva lesz. Nagy raktár szabadalmazott gyermeköltöző szekrényekben fürdő-berendezéssel és mázolt előszoba-berendezésekben.